

**Eallinlanjat—
Katarina
Spik Skuma
installašuvdna**

Guovvamánu 13.b.—juovlamánu 31.b. 2025

Kin dálááiggedáidaga
dávvirvuorkkás Gironis

Eallinlanjat—Katarina Spik Skuma installašuvdna

Čohkahanseahkat sisttis, bumboldinggat sámi minstariin, muorrabeavddit, main eami oaksesajit leat sealluhuvvon, ja rákkas—dán sámi molssaeavttu ruovttuhábmemeii besset galledeaddjit vásihit installašuvnnas Kin:s. Daid lea duojár ja dáiddár Katarina Spik Skum duddjon. Installašuvdna joatká Kin dáiddabádjái ja ovttas dahket dat iešguđetge oasis liekkus birrasa, gos lea buorre sadji čohkkedit, ságastallat ja hábmet.

Čehppodagain ja čalmmiin ávdnasiidda ráhkada Spik Skum dujiid maiguin sáhtá eallit, ja dájá ovttas iežá sámi duojáriguin ja dáiddáriiguin. Go son lokte duoji ođđa báikkiide son ovttasta dáidaga ja duoji, mii leat vuolgán julevsámi guovllus. Son viežžá inspirašuvnna eallimis goađis, eatnis veagain mánnávuođa gesiid, seammás go suovvá dálááigge ávdnasiid ja hámiid maiddái báidnit su barggu. Son orru Johkamohkis ja sus lea mastereksámen duojis, Sámi allaskuvllas Guovdageainnus. 2010-logu rájis lea son leamaš searvvis ollu čájáhusain earet iežá Johkamohkis, Árrjátluovis, Julevus, Kárášjogas, Bådádjos, Stockholmmas ja Torontos. Su duojit leat oassin mánga almmolaš dáiddačoakkáldagas. Buvttut Dáiddabájis leat ovdal oidnon Girje- ja girjevuorkámeassuin Göteborgas, gos Tjállegoahte sámi čálliidguovddáš ovddastii fáttás Sápmi 2024.

Ovttas arkiteavttain ja dáiddáriin Joar Nangoin ja su prošeavttain Girjegumpiin, mii lea johtti ja álo rievddadeaddji girjevuorká sámi arkitektuvrra ja kultuvrra birra, oassálasttii Katarina Spik Skum arkitektuvrabiennalas Venezias 2023:s. Son lea maiddái leamaš mielde Sápmi Salasta – eamiálbmotresideanssas Lusspies. Son lea gudnejahattojuvvon Sámi Duoji bargostipeanddain Asa Kitoka muitun ja Gannevikstipeanddain hábmema suorggis.

Katarina Spik Skum ságastallá Maria Lindain, Kin dálááigge dávvirvuorkká hoavddain

Maria Lind: Got don čilgelit iežat latnjahábmema Dáiddabájis, mii ovdal lea čájehuvvon Göteborga Girje- ja girjevuorkámeassuin, gos Tjállegoahte sámi čálliidguovddáš ovddastii Sámi?

Katarina Spik Skum: Dat lea ságastallanbáiki, gos sáhtá čohkkát ja gos dovdá lagašvuoda Sápmái. Jurdda lea ahte báiki galgá leat rabas guldaleddjiide, geat galget vásihit logaldallamiid ja ovdanbuktimiid lávdde nalde. Ollu liinniin leat minstarat mat bohtet mu iežan dujiin, maid lean buvttadan ovttas Bäck Designain.

ML: Got don barggat ávdnasiiguin, ivnniiguin ja hámiiguin?

KSS: Mon geahččalan seaguhit ávdnasiid, eanemusat luonduávdnasiid. Mon divššun ieš sisttiid ja dán hábmenbargui lean gorrón čohkkánseahkaid, bean bags, dakkár sisttis. Lean moadde jagi ovttasbargan Kristoffer Unga Pirakiin, gii lea snihkkár ja garraduojár, ja de šaddet installašuvnnat main lea maiddái muorra oassin. Mon vieččan muora meahcis ja divššun dan, ja de son veahkeha mu bidjat čoahkkái dan nu ahte šaddá ovdamearkka dihte beavdi dahje juoga mainna sáhtá lanja juohkit.

Julevsámi kultuvra, mii lea mu sámi árbi, báidná visot maid dagan. Láđdi lea dájá dipmadujiid vuoddu, muhto anán maiddái ollu bumbollinniid. Ovdamearkka dihte go dagan rággasiid, mat doibmet suodjin galbmasiid vuostá dálvet ja geasset fas čuoikkaid vuostá, go lea duoddaris. Dat lea mu beroštahtán guhká, ja mon vieččan ollu inspirašuvnna goahteeallimis iežan áhkuin, ádjáin, ednuin, etniin ja muotá veagain.

Meassus ovdanbuvttán ollu iešguđetlágan dujiid, maid lean ráhkadan 2015 rájis go dahken iežan masterbarggu. Liidni, man namuhin eske, dahken álgoálggus almmolaš dáiddan Guovdageainnu skuvlii. Dohko mon dahken golbma duoji, mat čájehedje ahte doppe gos olmmoš orru fertejit mu oainnu mielde leat golbma beali: olbmot, ealibat—dain mii sámít oažžut biepmu—ja de luondu, gos mii orrut. Dán vuodđojurdaga mielde mon lean rievtti mielde joatkán bargat. Dat dovdu go orru darfegoađis dahje loavddagoađis, das dat liinnit šaddet oassin.

ML: Sáhtát go muitalit iežat masterbarggu birra?

KSS: Dat lei masteroahppu duojs ja hábmemis, namalassii sámi duojs ja hábmemis, Sámi allaskuvllas Guovdageainnus. Mii leimmet vuosttas joavku, geat čađaheimmet oahpu. Mu barggus lei namman Mu Latnja, ruovttuhábmemii molssaeaktu mii vuolgá goahteeallimis. Mon háliidin luvvet iežan oarjemáilmmi viessogálvvuin ja stohpoortnegiin ja ovdal ráhkadit viessogálvvuid iežan muittuid ja govaid vuodul, áhku ja ádjá ruovttus. Mon dahken oadđinsajiid, čohkkádansajiid, bevddiid ja hearvvaid mat heaŋgájit ja nu ain. Vaikko mus lea juo guhká leamaš iežan ruoktu, ja lean oastán ollu maid iežá sámi hábmejeaddjit leat duddjon, nugo lásiid, keramihka ja láseliinniid, de orron goitge váilleheame juoidá. Danin ovdanbukten molssaeavttu: got sáhtá ruovttu hábmet ollásit sámi árbevieruid vuodul.

Dat jurdda vuolgá Indonesia hábmejeaddji ja professora Adhi Nugrahas teoriijas ja praktihkas, mas lea sáhka váldit oasi kultuvrras ja transformeret dan juoga iežái. Mis lea iežá eallin dal go mii min máttuin lei, muhto mii sáhttit goitge eallit árbevieruiguin. Su dihte mon ipmirdin ahte dan transformašuvnnas sáhtá maiddá siskkildit huksehusaid, ja dalle mon darvánin goahtái. Mon háliidin geavahit goađi muorraávdnasa, vaikko in lean muorain bargan vuodđoskuvlla

gaskadási rájis. Mu veagas ledje máŋga iešguđetlágán darfegoađi ja mon lávejin vealládit ja geahčadit daid. Mon liikojin buoremusaid daid gođiid, main lei čábbámus muorra, govdes, njulges muorat. Muhto iežan eksámenbarggus mon hábmejin bonju skirriiguin!

Juoga dáhpáhuvai mu duddjomiin skuvllas. Mon sáhtten joatkit viidasit ja dahken iežá go maid ledjen ovdal duddjon, árbevirolaš gáktedujiid ja nu. Mon isken lanja eanebut ja seaguhin árbevieruid ja ođđa ávdnasiid ođđa vugiid mielde maŋjel dán oahpu.

ML: Don namuhit ahte du duogáš lea julevsámi kultuvra. Mii dat lea mii lea earenomáš dainna sámi duoji dáfus?

KSS: Vaikko lea váttis čielgasit dan cealkit, de sáhtá dadjat ahte julevsámi málle lea oalle čavgat. Ivnniid dáfus lea eanaš ruoksat, fiskat ja alit; ruoksat, fiskat ja ruoná dahje ruoksat, ruoná ja alit. Mii geavahit ollu dani, masa liikon. Jus buohtastahtá julevsámi iežá guovlluiguin, de mii atnit eanet jorba hámiid, njunnesuorrán ii dárbbat leat jur sákkas muhto sáhtá leat jorbadeappo. Danis lea litnásit mohkit ja seammás dat lea hui eaŋkil. Gáktehearvan leat ovdamearka dihte dušše láđđi. Diehttelasat sáhtá hervet sákkaldagaiguin, ja muhtin áigodagaid leat dan dahkan, ja leat maiddá leamaš duostileappo eanet báttiiguin, earet iežá gorron báttiid polyesteris ja vadjan njunnesuorrámiid. Muhto min vuolggasadji lea ahte leat oalle várrogasat.

ML: Manin nu lea, ahte lea čavgadit go iežá guovlluid árbevirolaš mállet?

KSS: Dasa leat ollu sivat. Okta lea min geográfalaš sadji, ja ahte heittiimet johtimis Norgga beallái geasset. Min guovlu šattai Stuor Juleveanu mielde ja oktavuodát Julevui ja gávppašepmi doppe ii lean nu ovdánan dego doppe, davvisámi guovllus gos

johte ealuideasetguin mearragáddái Norgga bealde Sámi. Doppe leat gávppašan ja lonohallan gálvvuid čuđiid jagiid mielde. Dat lea leamaš min luhtte maiddái, muhto dies nuppi máilmmisoađi áiggi de heittiimet johtimis ealuiguin Norgga beallái.

Nubbi bealli lea ahte garra lestadianisma čuozausat leat bistán. Dat gávndno gal iežá báikkiin nai, ovdamearkka dihte davvisámi guovlluin, muhto dat lea mihá eanebut váikkuhan min. Ovdamearkka dihte atne ahte datni lei badjelmearálašvuohta ja ovtta gaskka eai atnán dani ollenge, dušše vilges sistti ja láđđi liehpáin. Muhto go geahččá čuđiid jagiid maŋos, de mis ledje gállobáttit, nu gohčoduvvon geraga dahje rabda ja čehporasat, main lei guoktelogi mehter datni ja iežá biktasat maiddái ledje hervejuvvon ollu daniin. Dan sáhtta čielgasit oaidnit— ahte válde eret ollu dani julevsámi guovllus. Vel go mon šadden bajás lei mihá unnit datni go dál. Dal leat ollugat váldán ruoktot duoji, maid leat oaidnán dávvirvuorkkáin, ovdamearkka dihte dát dološ duojit main lei ollu datni.

ML: Sáhtálit go čilget got don hágat allasat ávdnasiid? Datneárppuid rájis, sisttiide ja dinggaide maid anát, álggus gitta lohppii?

KSS: Datneárppu mon, dego iežá duojárat ge, oasttán sápmelaččas, gii daid buvttada. Dolin dahke visot iežá, gesse suddaduvvon dani datnečoarvvi čađa, botne dan suona birra datneárpun ja gorro dasto dainna. Duljiid oasttán ieš lagas birrasis ja navildan ja divššun. Duolddahan ostočázis jus háliidan ruškadit sistti, mii gierdá eanet iige nu duolvva. Jus háliidan vilges sistti de vuoiddan buiddiin, de dat vilggoda. Lea leamaš dábálaš atnit vilges sisttiid, dat vierru lea jávkan ollu sámi guovlluin, muhto mu guovllus dat lea bistán. Mii hervet vilges ja ruškes sisttiin vurrolaga ja mis lea ain anus dološ sistegákti—sválltjá. Dan atnu ii leat goassege boatkanan min seagis. Dat ii leat šaddan dávvirvuorkkáid oapmin, muhto lea rievdan árgabiktasis fiidnámus meassogárvun. Muora mon vieččan Johkamohki birrasiin ja duoddaris.

Mon faskkun muoras bárkku eret ja goikadan. De Kristoffer Unga-Pirak veahkeha mu vuollat ovssiid, oljjuin vuoidat ja bidjat čoahkkái daid.

ML: Go mitalat sistedikšuma birra de ipmirda man váttis dat lea. Gos don dagat dan barggu?

KSS: Dálvet barggan iežan garášas. Áhkku lávii dikšut sisttiid duoddaris go ledjen mánná. Go johtáimet davás, geassemánu álggus, de son bijai duljiid johkii nu ahte navváledje. De son duolddahii osttuid Sáltoluovttas, ja dagai visot, mii dasa gulai. Ja de go jodiimet vel davvelii, Badjelándda nátionálapávkii, de sus lei sistti mielde. Doppe son dipmadii dan ja bijai beaivve ovdii vai šaddá vuogas ivdni. Dal mon dagan dán iežan šiljus geasset—soahpá hui vuohkkasit geasset dahje čakčat bargat, go sáhtta leat olgun.

ML: Ránut mat heaŋgájit gáhtus leat oassin du latnjahábmemis. Sáhtát got dadjat maidege daid birra?

KSS: Ránut leat ullodinggas ja dain leat juohkelágán unna hearvvažat, mat bohtet julevsámi gávttis, maid lean stuoridan. Ovdamearkka dihte dat lea barggežat, maiguin lávejit čatnat gávttiid ja busssiid, ja hervejuvvon vuoddagat, roavvásit láiggis. Dat leat čielgasit julevsámi hearvvat—mon in goaro iežá guovlluid, muhto doalahan iežan guovllu málle.

ML: Don leat välljen ruoná láhtteránu lanja vuodđun, ja namuhit ahte lea dehálaš ahte šaddá sadjin ságastallamiidda ja lonohallamii, sajit lávddi lassin, gos sáhtta čohkkut dahje čuožžut ságastallat. Dás mii ovttasbargat Röhsska dávvirvuorkkáin, mii lea hábmema, hábmenvugiid ja dáiddaduoji dávvirvuorká, ja geat luiket iežaset viessogálvvuid midjiide. Lean sáhkki gullat got don jurddahat ruovttuhábmema, hábmema, duoji, dáiddaduoji ja dáidaga birra. Lea go dát juohkin dehálaš dutnje, ja jus lea, manin don de gohčodat iežat barggu?

KSS: Go barggan ovdamearkka dihte gávttiin priváhttaolbmui de álo bisun árbevirolaš duoji siskkobealde. Ja vaikko gávdnojit duojárat, geat álo duddjojít seammalágan liehpáid—ii ge leat miige sivaid nu dahkat—de mon goitge rievदान juohke gearddi. Mon in goassege daga jur ovttalágániid. Dien dáfus soaitá dáiddaduodji ja dáidda váikkuhan mu.

ML: Juohke duodji lea áidnalunddot, vaikko vuolga árbevierus.

KSS: Juste nu lea. Munnje lea friddjavuohta go sáhtán lihkadit dien golmma gaskka, duodji, dáiddaduodji ja dáidda. Mon muhtimin ovttasbarggan iežá dáiddáriiguin ja dáiddaduojáriiguin, ja dalle dávjá guođán čavga árbevieruid, ja lihkadan eanet dáiddaduoji ja duoji bealde. Dat dahká ahte bargu šaddá somá ja máŋggalágan. Munnje lea hui movttiidahtti sáhttit rastet rájiid, dajakeahttä almmolaččat ahte dát lea dáidda dahje ahte dát lea duodji. Mon in goassege gohčot daid danin, muhto soaitán eahpedidolaččat kategoriseret nu, go ieš háliidan earuhit daid.

Lea goit ge hirbmat somá, ja mon oahpan ollu. Jáhkán ahte dat dat lea movttiidahtán mu go lean ovttasbargan Johanna Mindein, duojár ja arkiteakta, ja Joar Nangoi—juohke gearddi go geahččalan juoidá ođđasa. Lea álki ovdánit go beassá árbevirolačča guođdit ja dahkat ovdamearka dihte almmolaš dáidaga stuora sturrodagas—nu ládje maddái árbevirolaš bealli ovdána.

ML: Daid maid dahket Girje- ja Girjevuorkámeassuide Göteborgas lea Kin dálááigge dávvirvuorká oastán maŋŋel iežas čoakkáldahkii. Viessogálvvuid ja iežá elemeantaid mii geavahit Dáiddabájis, ja dalle go mis leat ságastallamat, doallat logaldallamiid ja nu ain. De mii čuovvut duodjevieruid—lea sáhka atnubiergasiin, daid galgá atnit.

KSS: Lea hirbmat somá ahte galget adnot, muđui dávvirat álkit šaddet vuorkái. Mon transformeren duoji ja buvttán dan ođđa lanjaide. Meassut ja Kin leat dakkár ođđa, vuordemeahttun sajít.

Ságastallan lei ovdal Göteborga girje- ja girjevuorkámeassuid, gos Sápmi lei gudneguossin. Tjállegoahte sámi čállidguovddáš bovdii Katarina Spik Skum ja Kin hábmet sin čájáhussaji mii galggai adnot čakčamánu 26.–29.b. 2024.

Gaskavahkku, guovvamánu 12

Duodji vejolaš latnjagálvun—Katarina Spik Skuma čájáhus Samegårdenis

18:00 Rahpan. Dáiddár lea čájáhusas.

Katarina Spik Skum čájeha dávviriiddis Samegårdena sámi dávvirvuorkkás. Ruohtasiiguin julevsámi árbevieruin ja oaiváduvvon mánnávuoda gesiid goahteeallimis eatnis bealde bearrašiin vuoseha son liinniid, bolstariid, ránuid ja iežá. Seammás diktá son dálááigge ávdnasiid ja hámiid maddái oidnot. Dás lea sáhka duojsis molssaeaktun latnjagálvvuide.

Son orru Jáhkámáhkes ja sus lea master duojsis Sámi allaskuvllas Guovdageainnus.

Čájáhus lea guovvamánu 12.b. rájes juovlamánu 31.b. rádjái 2025:s. Lea rabas dii 9:00–15:00 mánnodagas bearjadahkii.

Girona Sámesearvi jodiha dávvirvuorkká ja dat lea vuolit gearddis Samegårdenis, Brytaregatan 14, 981 34 Giron.

Čájáhus lea oassin Katarina Spik Skuma *Eallinlanjat—Katarina Spik Skuma installašuvdna* nammasaš čájáhusas mii lea Kin dáládáidaga dávvirvuorkkás, ja lea ovttasbargu gaskkal Girona Sámesearvvi ja Kin dáládáidaga dávvirvuorkká. Čujuhus: Stadshustorget 1, 98130 Giron. Čájáhus Kin:s rahpasa duorastaga guovvamánu 13.b. dii 16:00.

Duorastaga guovvamánu 13.b.

16:00 Plan 1, Dáiddabádji/Konstverkstan. Rahpan dáiddára ovdanbuktimiin.

Jagis 2025 bohtá dáiddár mánjga geardde ovdanbuktit ja muitalit ja ságastallat čájáhusa birra. Iskka áiggiid Kin ruovttusiiddus ja sosiála mediain.

Eallinlanjat—Katarina Spik Skuma installašuvdna fátmmastuvvo Kin mánjgajagáš fáddásurggiin Giehta, váibmu ja jierbmi, ja Nissonat davvin.

Kolofon

Čujuhus: Stadshustorget 1, 98130 Kiruna

Bargit

Agneta Andersson, gaskkusteapmi
Emma Pettersson Juntti, buvttadeaddji, koordináhtor, gaskkusteapmi
Inur Mustafin, tehnikkár
Bettina Pehrsson, sadjásaš hoavda
Maija Melchakova, hálldahus
Maria Lind, hoavda
Märta Öringe, čoakkáldat, gaskkusteapmi
Paulina Sokolow, diehtujuohkin
Rickard Nutti, ekonomiiija
Alice Lampa, gaskkusteapmi

Dávvirvuorkáguossoheaddjit: Emma Dettle, Lena Rydström, Lloyd Jarlemyr, Alla Belova, Viveka Englander, Tova Söderberg ja Ivar Vrijman.
Grafiikka: Marina Sergeeva

Eallinlanjat—Katarina Spik Skuma installašuvdna Kin dáládáidaga dávvirvuorkkás guovvamánu 13.b.—juovlamánu 31.b. 2025

Dáiddár guovttos Inga-Wiktoria Páve ja Fredrik Prost leaba ovddidan Kina visuála suopmana ovttas hábmejeaddji guktuin Johanna Lewengard ja Benedetta Crippa.

Dáiddár giitá:

Giitosat Kristoffer Unga Pirakii, Emmelie Stugei, Mikael Pirakii, Joar Nangoi, Johanna Mindei ja iežan bearrašii. Giitán maid Tjállegoahte ja Kin dáládáidaga dávvirvuorkká luohtamuša ovddas.

Kin dáládáidaga dávvirvuorká lea Norrbottena
leanadáiddadávvirvuorká. Regiovdna Norrbotten ja Girona gieldda
leat dávvirvuorkká válđođođiheadđjit. Dávvirvuorká rahppui 2018.

Kin Museum för samtidskonst/dáládáidaga dávvirvuorká /nykyaijan
taitheen myseymmi/Museum of Contemporary Art.

Kin dáládáidaga dávvirvuorká
Stadshustorget 1, 98130 Giron
www.kinmuseum.se